

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

George Orwell: el poder i el perill de l'art

PERFIL

REBECCA SOLNIT (BRIDGEPORT, EUA, 1961) ÉS UN REFERENT DE LA LITERATURA FEMINISTA. ÉS AUTORA DELS ASSAIGS 'ELS HOMES M'EXPLIQUEN COSES' (2016), 'ESPERANÇA DINS LA FOSCOR' (2017) I 'SOBRE L'ART DE PERDRE'S' (2020)

Aquest és un llibre que són uns quants a la vegada: una biografia de George Orwell (1903-1950) que proclama no ser-ho, un tractat sobre jardineria, un estudi sobre l'art que ha generat el món floral, una reflexió sobre l'art i la política i sobre en quina mesura l'art pot ser polític i continuar sent art. Com en molts dels llibres de Rebecca Solnit (Bridgeport, 1961), res no segueix un ordre ortodox, sinó que el text salta d'un tema a un altre, d'un títol a una reflexió, d'un detall de la vida d'Orwell a un fresc sobre la Guerra Civil Espanyola: Solnit defensa la llibertat de pensament i la

no jerarquitza dels continguts, i escriu convençuda que la lectura és una petita excursió que du per camins secundaris fins a algun rierol inesperat. També és un llibre sobre les maneres de llegir. Un petit detall que descobrim d'un autor que ens pensàvem que ja coneixíem ens dona una llum absolutament nova per rellegir-lo: en el cas de Solnit i Orwell, va ser un descobriment que l'escriptora nord-americana va fer el 2017: que Orwell havia tingut una casa amb jardí a Hertfordshire i hi havia cultivat roses.

La idea de l'escriptor més polític del segle XX arreglant fulles mortes i netejant-ne el pugó va fer-li ballar el cap, a l'assagista nord-americana, i la va portar a rellegir *1984* o *La revolta dels animals* sota aquest nou prisma, buscant-hi l'amant de la naturalesa i dels petits brots de rosa. I sí, va descobrir que Orwell portava un diari sobre el jardí on anotava detalls sobre l'evolució de les plantes: "Avui la farigola s'ha ennegrit, avui s'han congelat les dàlies", i coses així, aparentment deslligades del món o la política.

Defensar el pa i les roses

La tesi de Solnit és que escriure o pensar en plantes és escriure o pensar en la vida, en la bellesa d'avui i en l'esperança de demà, i que té a veure amb crear alguna cosa per a aquells que vindran darrere nostre i que, per tant, no està lluny de l'activisme polític d'un idealista o revolucionari. Així com Orwell explica que la visió d'un condemnat a mort a Birmània que esquiva un toll abans de ser executat li fa adonar-se de la humanitat de qualsevol enemic o víctima, posar-se els guants i començar

LES ROSES D'ORWELL
REBECCA SOLNIT
ANGLE EDITORIAL
TRAD. ALEXANDRE GOMBAU I ARNAU
368 PÀG. / 19,90 €

a ensulfatar pètals de rosa l'ajuda a entendre que les consignes ideològiques dels anys revolucionaris que li va tocar viure potser no havien de ser tan dogmàtiques. No es tracta només de defensar el pa, sinó el pa i les roses. Això va per una lectora indignada d'una columna de l'Orwell periodista en què parlava de les roses que cultivava. Per a la senyora, les roses eren un símbol de la burgesia, i per tant no se n'havia de cultivar ni de parlar. Solnit fa que Orwell agafi unes tisores de podar i somrigui: la gent, a més de poder menjar, té dret a tenir roses, a una existència en la qual la bellesa, el plaer, l'amor i una vida interior rica siguin possibles.

És evident que un lector català d'un llibre sobre Orwell anirà de pet cap a les referències a *Homenatge a Catalunya*: hi són, és clar. Solnit se l'ha llegit i rellegit de cap a cap, i ha quedat impactada per algunes de les consignes que els antifeixistes cridaven des de la seva trinxera per contestar a les dels feixistes que tenien a pocs metres: "Tenim torrades amb mantega!", per compensar "Viva España, viva Franco!". El llibre també se'n va per altres camins, anàrquic, com és Solnit i com ho és el seu "no biografat" Orwell, i explica coses com ara la predominança de la rosa en els estampats de Ralph Lauren dels vuitanta.

Cap al final, torna a l'Orwell malalt de tuberculosi i escrivint *1984*. Fa parlar Margaret Atwood i Octavia Butler, i s'hi suma: la novel·la no descriu com funciona el totalitarisme, sinó més aviat què és el que destrueix, coses com la consciència, l'experiència o la vida viscuda en plenitud, que són les que estaven al cor dels valors polítics d'Orwell. ♦♦

LA TESI DE SOLNIT ÉS QUE ESCRIURE O PENSAR EN PLANTES ÉS ESCRIURE O PENSAR EN LA VIDA, EN LA BELLESA D'AVUI I EN L'ESPERANÇA DE DEMÀ

KELLY SULLIVAN / GETTY

El món d'ahir i el món de l'hora

JORDI LLAVINA

D'ençà de la publicació de *L'estiu madur* (1985), Valentí Puig s'ha mantingut fidel a la poesia; un gènere que li ha permès

de vehicular les seves idees sobre les palpitations del temps, segons la coneguda fórmula d'Eugeni d'Ors, de manera complementària al que ha anat fent amb el dietari o l'assaig. El món d'avui rep la consideració del poeta, escèptic per naturalesa, antiromàntic per convicció. *Amor i desamor*, la peça final de la secció *Gin*, dedicada als afectes del cor, comença així: "Quan l'amor és com una fúria inútil de la vida, / ens repleguem a paisatges aspres, sense fulles perlades / de pluja i confiem debades en tot l'oblit / que el món

condensa". I acaba d'una manera que l'esmentat Xènius hauria exemplificat com a expressió de les formes que pesen per oposició a les flamígeres formes que aspiren a volar: "Així puguem / veure l'amor gràvid, casal amb balconada al mar".

Els prats lluminosos deu al nom a la primera poesia del llibre, amb un inici que sembla una picada d'ullet a la més recordada de Rosselló-Pòrcel: "Verdegen els camps de blat". La continuació i el desenllaç, però, són ben diferents: "Recorda'm / la història sobirana del blat, i també voldria / saber com és que tanta llum ve de segles, intacta, / d'un gran sol desentès de la maldat dels homes" (potser no resulta del tot desencertat preguntar-se què hauria passat si Puig hagués escrit aquests versos ara mateix, amb les desastroses repercus-

sions econòmiques que tindrà per al nostre continent la pèrdua del blat ucraïnès). *La maldat dels homes* es desplega de forma vària i inexhaustible, i Puig, com a intel·lectual i com a poeta, s'ha compromès, des de sempre, a recordar-nos-la.

En el llibre anterior, *La segona persona*, l'autor mallorquí es referia a la setantena, edat que acabava d'estrenar. En la crítica que vaig dedicar a aquella obra, vaig fer servir la paraula *contradicció*. Els versos de Puig ens conviden tothora a examinar les contradiccions del món en què vivim, del món en què resistim. A mitjan anys vuitanta, quan publicava *L'estiu madur*, el catàleg de contradiccions era, òbviament, més limitat. Ara, amb la mal anomenada globalització, les contradiccions morals –personals i col·lectives– es fan pre-

sents pertot, i ens cal assumir-les o combatre-les. *Bip-bip*, la poesia que obre la segona part, *Galàxies porno*, n'és un exemple: "Ell volia morir envoltat dels fills i nets que no havia tingut", comença dient.

Ara bé, el personatge ret el seu darrer alè "tot sol al'UCI [...], ànima / que se'n va de bracet amb el bip-bip de la Parca". També hi ha contradicció, o tal vegada avís sobre el relativisme, en la titulada *Llot d'hivern*: "I quan parlem de política, ¿què hi fa que la raó / la tingués Erasme o Maquiavel?" En *Mals menors*, en canvi, es pondera el progrés enfront d'actituds puristes o adàmiques, bé que, alhora, se'n destaquen els danys col·laterals (la banalitat del món d'ara): "Tot és un passat de mals menors i un present / de fotos amateurs a Instagram, buides de futur". Són "anys d'exode *low cost*". Ara bé, davant aquest panorama, el poeta no es plany pel passat, ni abraça el recurs de la nostàlgia: "No tornis, passat, ni deixis res per fer". ♦♦

ELS PRATS LLUMINOSOS
VALENTÍ PUIG
PROA
72 PÀG. / 15,90 €